

طرز انوری در قصیده

تألیف

فریبا قره داغی کراله

www.ketab.ir

طرز انوری در قصیده

✱ تالیف: فریبا قره‌داغی کرااله

✱ ناشر: سرافراز

✱ چاپ و صحافی: سرافراز

✱ تعداد صفحات: ۱۱۲ صفحه

✱ نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

✱ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۳۰۲-۲

✱ شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

✱ قیمت: ۹/۰۰ تومان

کلیه حقوق برای مولف محفوظ است.

سرشناسه	: قره‌داغی کرااله، فریبا، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: طرز انوری در قصیده / تالیف فریبا قره‌داغی کرااله.
مشخصات نشر	: ک. سرافراز، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۲ ص. جلدی، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۸-۳۰۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه ص: ۱۰۸ - ۱۱۲ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: انوری، محمد بن محمد - ۵۸۵ هـ. - سبک‌شناسی
موضوع	: انوری، محمد بن محمد - ۵۸۵ هـ. - عروض
موضوع	: انوری، محمد بن محمد، - ۵۸۵ هـ. ق. دیوان - نقد و تفسیر
موضوع	: شعر فارسی - سبک‌شناسی
موضوع	: Persian poetry -- *Style
موضوع	: فارسی -- بدیع
موضوع	: 'Persian language -- *Badi
موضوع	: قصیده فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع	: Odes, Persian-- History and criticism
موضوع	: فارسی -- معانی و بیان
موضوع	: Persian language -- Rhetoric
شناسه افزوده	: انوری، محمد بن محمد، - ۵۸۵ هـ. ق. دیوان. شرح
رده بندی کنگره	: PIR ۱۳۹۵۴۸۳۸ ۱۳۹۵/۴ط۴
رده بندی دیویی	: ۲۳/۱۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۰۹۸۱۶

مرکز پخش: نمایشگاه و فروشگاه تخصصی کتاب دانشگاهی خوارزمی

کرج - رجائی شهر - بلوار مؤذن شرقی - روبروی بانک ملی دانشگاه آزاد - پلاک ۳۲

تلفن: ۰۲۶-۳۴۴۲۱۵۹۵

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱
فصل اول: کلیات	
ادبیات نظری پژوهش	۵
۱-۱- تعریف سبک	۵
۲-۱- انواع سبک	۷
۳-۱- دانش سبک‌شناسی چیست؟	۸
۴-۱- سبک‌شناسی در ایران	۹
۵-۱- سبک‌شناسی در غرب و مکاتب آن	۱۰
۶-۱- زندگی‌نامه انوری	۱۲
فصل دوم: ویژگی‌های سبکی تصانیف انوری	
بخش اول: ویژگی‌های زبانی	۱۷
شمار ابیات قصاید	۱۷
۱-۲- سطح آوایی یا سبک‌شناسی آواها	۱۸
۱-۱-۲- موسیقی بیرونی (وزن)	۱۸
۲-۱-۲- موسیقی کناری	۳۰
۱-۲-۱- قافیه	۳۰
۲-۲-۱- ردیف	۳۲
۳-۱-۲- موسیقی درونی	۳۴

- ۳۵..... ۱-۳-۱-۲- تخفیف کلمات (حذف صامت همزه و مصوت بلند).
- ۳۶..... ۱-۳-۲- تکرار واژه ، مصرع و بیت.
- ۳۹..... ۱-۳-۳- موازنه.
- ۴۰..... ۱-۳-۴- جناس.
- ۴۳..... ۲-۲- سطح واژگانی یا سبک‌شناسی واژه‌ها.
- ۴۳..... ۲-۲-۱- انواع و ساخت کلمات.
- ۴۴..... ۲-۲-۲- کاربرد لغات و ترکیبات عربی.
- ۴۶..... ۲-۲-۳- کاربرد اعداد و استفاده از آن‌ها در ترکیب‌سازی.
- ۴۶..... ۲-۲-۴- کاربرد «اندر» به جای «در».
- ۴۷..... ۲-۳- سطح، استوری یا سبک‌شناسی جمله‌ها.
- ۴۷..... ۲-۳-۱- ساختار جملات.
- ۴۹..... ۲-۳-۲- زمان و وجه فعال.
- ۵۰..... ۲-۳-۳- آغاز ابیات با حروف اضافه.
- ۵۳..... بخش دوم: ویژگی‌های ادبی.
- ۵۳..... ۲-۱- بیان.
- ۵۳..... ۲-۱-۱- تشبیه.
- ۵۷..... ۲-۱-۲- استعاره.
- ۵۹..... ۲-۱-۳- کنایه.
- ۶۰..... ۲-۱-۴- مجاز.
- ۶۵..... ۲-۲- بدیع.
- ۶۵..... ۲-۲-۱- اغراق و غلو.
- ۶۷..... ۲-۲-۲- مراعات نظیر.
- ۶۸..... ۲-۲-۳- تضاد.
- ۶۹..... ۲-۲-۴- تلمیح.
- ۷۲..... ۲-۲-۵- سیاقه الأعداد.
- ۷۳..... ۲-۲-۶- حسن تعلیل.
- ۷۴..... ۲-۲-۷- ارسال المثل یا تمثیل.
- ۷۸..... ۲-۳- معانی.

۷۸	۲-۳-۱- جمله به اعتبار طرز بیان و چگونگی ارائهٔ پیام
۸۳	۲-۳-۲- احوال مستدالیه
۸۵	۲-۳-۳- احوال مسند
۸۷	۲-۳-۴- قصر و حصر
۸۹	۲-۳-۵- ایجاز، مساوات، اطناب
۹۰	۲-۳-۶- عیوب فصاحت
۹۵	بخش سوم: ویژگی‌های فکری
۹۵	۲-۱- موضوعات و مضامین قصاید
۹۹	۲-۲- کاربرد اصطلاحات علمی و اشاره به جزئیات آن‌ها
۱۰۳	۲-۳- جهان‌بینی انوری
۱۰۸	فهرست منابع

مقدمه

ساختارگرایی مفهوم و رویکردی برخاسته از علم زبان‌شناسی است که بیش‌ترین تأثیر را در نقد ادبی داشته است و آن عبارت است از مطالعهٔ متن و توجه ویژه به ارتباط عناصر تشکیل دهندهٔ آن.

ساختارگرایی به عناصر یک متن به صورت مجزا و مستقل نمی‌پردازد؛ بلکه ارتباط عناصر را با یکدیگر در کلیت یک متن، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد، زیرا متن در این رویکرد، یک نظام دسیسه هم‌هنگ و یک پارچه‌ای دیده می‌شود که باید روابط و مناسبات بین اجزاء آن در تمامیت نظام آن بررسی شود.

ساختارگرایی در اصل از اندیشه‌های زبان‌شناس سوییسی، فردینان دو سوسور سرچشمه می‌گیرد. او کسی بود که در ابتدای قرن بیستم در مطالعهٔ زبان، انقلاب به وجود آورد. «و آن‌چه اکنون به‌عنوان چهارچوب نظری مورد توجه است، دیدگاه ساختارگرایی اروپاست که به ساختارگرایی سوسوری معروف است. البته باید متذکر شد که مبانی مطرح شده از سوی او در آرای هردر، هومبلیت، لایبنیتس و... نیز دیده می‌شود. این مبانی پیش‌تر در فلسفه ایده‌آلیسم آلمان پس از کانت متبلور شده است. بدین ترتیب نباید تصوّر کرد آن‌چه سوسور به‌عنوان چهارچوب نظری به‌دست داد، برای نخستین بار در کتاب وی ظاهر شده است. اهمیت سوسور در این است که وی آن‌چه را که بیش‌تر به صورت پراکنده مطرح شده بود، منظم ساخت و به‌صورت یک‌پارچه به‌دست داد.» (صفوی، ۱۳۹۰: ۲۵)

در ساختارگرایی هیچ عنصر متنی از نظر دور نمی‌ماند. ویژگی‌های روایی، زبانی، بلاغی، موسیقایی و حتی مفاهیم در ارتباط با یکدیگر مطالعه می‌شوند. در نتیجه شاید بتوان این

رویکرد را یکی از کارآمدترین رویکردها در مطالعه سبکی دانست تا از این طریق ویژگی‌های سبکی صاحب اثر مطالعه و تبیین شوند، هدفی که در این اثر مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به مبنای این نظریه و ویژگی‌های اشعار انوری، شاکله این کتاب بر دو فصل بنیان نهاده شده است:

فصل نخست به تعریف سبک، دانش سبک‌شناسی، انواع سبک، سبک‌شناسی در ایران و در غرب و مکاتب آن و همچنین زندگی‌نامه انوری اختصاص دارد.

فصل دوم به معرفی ویژگی‌های زبانی، بلاغی و فکری می‌پردازد. ویژگی‌های زبانی را در سه سطح آوا، لغوی و نحوی مورد بررسی قرار می‌دهد. در مطالعه بلاغت به عناصر بیان، بدیع و مبادی توجه شده است. در بخش آخر این فصل، ویژگی‌های فکری انوری در قصاید نشان داده می‌شود.

امید است این مجموعه که با اندک بضاعت علمی نگارنده فراهم آمده، بتواند شروع حرکت و گامی برای تحقیات و پژوهش‌های آتی باشد.

قباگر حریر است و گر پریر
به ناچار چشمش بود در میان
سعدی